

## РЕЦЕНЗИЯ

**От:** Доц. д-р Искра Маринова Пантелеева

Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.8. Икономика

Научна специалност: Икономика и управление (Индустрия)

**Относно:** Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Социално управление, в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

**Автор на дисертационния труд:** Пенчо Малинов Малинов

**Научен ръководител:** Доц. д-р Анатолий Стефанов Асенов

**Тема на дисертационния труд:** „Постигане на конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии (по примера на фирми от промишления сектор)“

**Основание за представяне на рецензията:** Заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов №315 от 11.05.2022 г. и Решение на научното жури, взето на Първо заседание, проведено на 16.05.2022 г.

### I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема „Постигане на конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии (по примера на фирми от промишления сектор)“, разработен от задочен докторант Пенчо Малинов Малинов, има за *предмет* на изследване конкурентоспособността на организациите по примера на нефинансовите предприятия от промишлеността, постигана чрез използването на различни иновационни стратегии.

Дисертационният труд е с общ *обем* от 169 страници, от които 146 в основен текст.

*Структурата* на научното изследване има следния формат: използвани съкращения, списък на фигурите и таблиците, увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения.

В *увода* е обоснована актуалността на темата, изведена на базата на множество аргументи и позовавания на достигнато научно познание по проучваната проблематика. Дефинирани са кратко, точно и ясно обектът, предметът, целта, задачите, основната теза, използваните методи, формулираните ограничения и апробацията на изследователската разработка.

В *глава първа* е направен преглед на основните теоретични виждания за конкурентоспособността, иновационните стратегии и тяхната взаимозависимост. Акцентът е поставен върху изясняване на същностно-класификационните им аспекти. Синтезирано е представено виждането на различни изследователи относно дефиниционния контекст на конкурентоспособността, нейното измерване в България и Европейския съюз, обвързването ѝ с иновациите като начин да се поддържа и повишава, особено в условията на динамично развитие на науката и бизнеса.

*Втора глава* е посветена на изследователските търсения на автора, насочени към идентифицирането на възможности за проектиране на алгоритъм в контекста на конкурентоспособността и иновациите. Разгледани са иновационните политики (стратегии) в различен ракурс, следвайки посоката: конкурентоспособност на световната икономика през призмата на някои нейни ключови играчи – конкурентен фокус на България по отношение на целеви ориентири, подход, инструменти в стратегически план, ориентация и т.н. – алгоритъм за изследване на конкурентоспособността, чрез прилагане на иновационни стратегии.

В *трета глава* е направено проучване на конкурентоспособността на фирми от промишления сектор чрез прилагането на иновационни стратегии. Авторът на дисертационния труд е представил ситуационен анализ на промишления сектор в контекста на конкурентоспособността и иновациите. Базирайки се на основните характеристики на изследваните обекти, е направен SWOT-анализ на три предприятия: „Био Фреш“ ООД, „Бултек“ ООД и „Елпласт“ ЕООД. Емпириката следва логиката: SWOT-анализ – конкурентоспособност, постигната чрез прилагане на иновационни стратегии – възможности за повишаване на конкурентоспособността чрез иновационни стратегии.

В *заключението* са формулирани обобщения, изводи и постигнати резултати.

Списъкът от заглавия на използвана литература обхваща 54 източника на кирилица и 40 – на латиница. Използвани са 6 интернет ресурси. В основния текст са представени 8 фигури и 11 таблици. Приложена е анкетната карта, използвана като част от емпиричния инструментариум за набиране на необходимата изследователска информация.

## **II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд**

*Актуалността на темата* е продиктувана от необходимостта да се поддържа устойчиво ниво на конкурентоспособност, основано на иновациите – като едно от най-успешните средства за постигане на успех и реализиране на синергични ефекти чрез комбиниране на иновации и конкурентоспособност. Това изисква добра теоретична база, на която да стъпи бизнесът, както и достатъчно убедителни доказателства за необходимостта от иновации, за предимствата и ефектите, които предоставя тяхното практическо прилагане. При обосноваване актуалността на разработения научен проблем авторът на дисертационния труд използва две отправни точки: (1) Постоянно нарастващите роля и значение на теоретичните и практическите аспекти на постигането на

конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии, и (2) Открояването и верифицирането на научни и научно-практически проблеми, свързани с ефективно и стабилно изграждане на системи за постигане на конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии (по примера на фирми от промишления сектор). Темата безспорно е актуална за научните среди, бизнеса и обществото като цяло.

*Обект на изследване* на дисертационния труд е конкурентоспособността на организациите.

*Предмет* на изследване е конкурентоспособността на организациите чрез прилагане на иновационни стратегии (по примера на фирми от промишления сектор).

*Целта* на дисертационния труд е да се изследват конкретните механизми, по които се осъществява постигането на конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии.

*Задачите* на дисертационния труд са разграничени в две направления – с теоретико-изследователски характер (2 задачи) и с практико-приложен характер (3 задачи), формулирани са в съответствие с поставената цел.

*Основната изследователска теза*, която авторът прави опит да докаже в дисертационния труд е, че ако стопанските организации, които работят в промишления сектор, не прилагат иновационни стратегии, то те не могат да постигнат висока конкурентоспособност. Изследователската теза е логична, насочваща аналитичния фокус на изложението.

В дисертационния труд е представено виждането на различни родни и чуждестранни автори, работещи в областта на конкурентоспособността и иновациите. Мнението (позицията) на докторанта намира своята конкретика посредством разработения алгоритъм за изследване на конкурентоспособността, чрез прилагане на иновационни стратегии, апробирането на модела и авторовите коментари и интерпретации. Идеите на докторанта са ясно формулирани, добре систематизирани и аргументирани. Засегната е значителна част от новостите (в чисто теоретичен или практически план).

Дисертационният труд е в *обем*, позволяващ да се разработи добро научно съчинение с типичната му триелементна същност: теоретична основа – емпирични проекции – възможности и предложения за подобрения (приносни моменти по изследваната проблематика).

*Фигурите и таблиците* илюстрират по подходящ начин ключовите аспекти от научното изследване, улеснявайки читателя за тяхното възприемане и осмисляне.

За реализиране на целта и задачите, както и за доказване на изследователската теза, докторантът е използвал разнообразни *методи на изследване* (анализ, синтез, контент-анализ, анализ на съдържанието, интервюиране, наблюдение, SWOT-анализ, анкетен метод, индукция, дедукция, графично и таблично представяне на информацията), способствали за разработването на едно добро научно съчинение и за теоретичното и емпиричното развитие на изследователските виждания на дисертанта.

*Стилът* на дисертационния труд е научен. Терминологичният апарат е подходящо използван.

*Научната етика* е спазена. Дисертационният труд е преминал през проверка за автентичност чрез софтуер за установяване коректност на научна периодика и трудове.

По темата на дисертационния труд в специализирани издания са публикувани 2 статии и 1 доклад, всички самостоятелни. Части от дисертационния труд са представени на 3 научни форума – 2 докторантски сесии и 1 конференция/научна дискусия. Докторантът е участвал и на още една докторантска сесия (с присъствие). Публикациите покриват минималните национални изисквания. В качествено и количествено отношение те отговарят на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

*Авторефератът* е в обем от 48 страници. В структурно, съдържателно и стилово отношение той е добре оформен и отразява достоверно в синтезиран вид основните моменти от дисертационния труд: обект, предмет, цел, задачи, теза, методологически инструментариум, теоретично и емпирично изследване, постигнати резултати, направени изводи и предложения. Авторефератът включва виждания за бъдещи научни изследвания, справка за приносите и списък с публикациите, свързани с дисертационния труд.

### **III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд**

Дисертационният труд може да се разглежда като обогатено научно изследване. Авторът декларира постигането на следните научни и научно-приложни резултати с приносен характер:

1. Анализирано е настоящото състояние на научния проблем и са синтезирани насоките за постигането на конкурентоспособност посредством прилагане на иновационни стратегии.

2. Установени са някои нерешени (спорни) от научна гледна точка теоретични въпроси във връзка с постигането на конкурентоспособност посредством прилагане на иновационни стратегии.

3. Обобщен е практическият аспект при предприемането на действия за постигането на конкурентоспособност посредством прилагане на иновационни стратегии.

4. На база на проведено емпирично изследване са изведени основните практически проблеми, свързани с постигането на конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии в ареала на промишления сектор и направихме препоръки към стопанската практика

Считам, че формулираните в дисертационния труд резултати имат приносен характер и представляват обогатени и доразвити моменти в областта на конкурентоспособността и иновациите.

### **IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд**

Представената за рецензиране разработка притежава необходимите характеристики и качества за дисертационен труд, даващи основание за пристъпване към финалната стъпка за придобиване на ОНС „доктор“ – публична защита пред научно

жури. Дисертационният труд би спечелил, ако се добавят няколко допълнителни акцента:

- Представяне на емпирични данни в допълнителни разрези от позициите на вид иновационна стратегия и специфичен начин на въздействие върху параметрите на конкурентоспособността, постигане на по-добри резултати чрез едновременно прилагане на различни видове иновационни стратегии и др.;

- Представяне на иновационната картина в стратегически контекст за последните години и коментиране въздействието ѝ върху фирмената конкурентоспособност.

- Дискутиране възможните иновационни интервенции на база направения „ъпгрейд“ на стратегическите документи в областта на иновациите на ниво България и ЕС.

Моля, докторантът да отговори на следните въпроси:

- В каква степен инкорпорирането на алтернативни инструменти и привнасянето на гъвкави компоненти в прилаганите иновационни стратегии могат да „минимализират“ рисковете и неблагоприятните последици от твърде динамичната среда и промяната във входните елементи и ресурси на иновационната подсистема на предприятията? Доколко това може да се разглежда като „буферна зона“, препоставяща балансиращ подход в стремежа на предприятията да поддържат и повишават конкурентоспособността си при неблагоприятна среда и неочаквани резки промени в някои от нейните елементи?

- Доколко иновационните стратегии следва да се фокусират единствено върху чисто технико-технологичния аспект и в каква степен следва да се съобразява фирменият мениджмънт с необходимостта от прилагане на корпоративна социална отговорност?

- Какво е виждането на докторанта относно посоката на стратегическото развитие на предприятията в областта на иновациите предвид въздействието на редицата ограничения за функциониращия бизнес поради COVID-19 и геополитическите и икономическите промени, довели до нарушаване на логистичните вериги и преосмисляне дневния ред на провежданата икономическа и иновационна политики? Как това ще се отрази върху усилията за поддържане на фирмената конкурентоспособност, както и върху темповете за нейното повишаване?

## **V. Обобщено заключение и становище**

Дисертационният труд на тема „Постигане на конкурентоспособност чрез прилагане на иновационни стратегии (по примера на фирми от промишления сектор)“ притежава качествата на научно съчинение в завършен вид и показва, че докторантът е придобил теоретични знания и практически умения за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Дисертацията напълно отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на Закона за

развитие на академичния състав в Република България, както и Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Изразявам **положителната си оценка** за представения дисертационен труд и **препоръчвам на Научното жури**, назначено със Заповед №315 от 11.05.2022 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, единодушно да **присъди на Пенчо Малинов Малинов образователната и научна степен „доктор“ по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Социално управление.**

---

Дата: 25.05.2022 г.

Рецензент: .....

(доц. д-р Искра Пантелеева)